

## Ob koncu leta.

Minilo je zopet leto — trinajsto, odkar izhaja „Dom in Svet“. Koliko duševnega dela je v teh trinajstih listovih letnikih! Koliko truda so mu žrtvovali sotrudniki, koliko ljubezni in prijaznosti naročniki! Bodi vsem srčna hvala!

Takoj, ko je začel izhajati naš list, pridobil si je zaupanje slovenskega občinstva. Saj je bil njegov namen vedno čist in jasen, in uredništvo se je trudilo, da naklonjenost občinstva plačuje z vedno boljšimi spisi in podobami.

Zaradi tega pa ob novem letu cenjenim naročnikom gotovo ne moremo z ničemer bolj ustreči, nego če obljubimo, da bomo list v isti smeri razvijali in ga v istem duhu urejali, kakor doslej.

Mi moramo zastaviti vse sile, da se čim dalje bolj razvije naša književnost. Saj narodi ne živé le telesnega življenja, ampak duh je, ki jih ohranjuje in oživlja; a duh narodov je v njihovi književnosti. Čim bolj se razvijajo književnosti tujih narodov, tem bolj moramo napredovati tudi mi. Narodi tekmujejo med seboj, in oni, ki zastane, tudi opeša in začne hirati. V tem tekmovanju moramo napredovati tudi mi. Res je, da ne moremo biti drugim na čelu, a naša dolžnost je, da vsaj po lastni krivdi ne zaostanemo.

Napredek je pa raznoter in mnogoličen, kakor so različne smeri, v katerih se napreduje. Napredujejo tudi bolezní, napreduje tudi revščina, napredujejo tudi zmote. Zato pa moramo delati za pravi in zdravi napredek, in ravno v književnem delovanju je najbolj potrebno, da si izberemo trden in varen temelj, na katerem stojimo brez skrbi. Imeti moramo trdna znanstvena načela, da ločimo resnico od zmote, in ravnati se moramo po večnih nraavnih zakonih, da je naše književno delovanje zares narodu koristno. Tak temelj pa imamo v katoliški veri in v njenih naukih. Vsak pravi napredek, vsaka koristna svoboda in vsaka zdrava omika najde v katoličanstvu svoje razloge, svojo oporo in svoje vzore. Ne, mi nismo omejeni, če se držimo kato-

liških književnih načel. Obzorje se nam širi, vid se bistri in sladka zavest, da delamo Bogu v čast in bližnjemu v korist, nas dviga, tolaži in krepi.

Stoječ na verskih in nraavnostnih, torej na stališču trdnih krščanskih načel, bomo gojili v „Dom in Svetu“ kot doslej, tako tudi v bodoče v prvi vrsti leposlovje. Človeški duh išče lepote in najde v njej utehe in zadovoljstva. Napačno leposlovje kvari značaje in izpodjeda ljudsko nraavno silo, pravo leposlovje pa druží najvišje vzore, ker pod okriljem lepote goji resnico in dobroto in s tem človeškemu hrepenenju podaje najvišjih užtkov. — Hvala Bogu, da smo za prihodnje leto prav bogato preskrbljeni z dobrimi leposlovnimi spisi! Razpisane nagrade so privabile več pisateljev, ki so nam ustregli z različnimi pripovednimi spisi. Ko jih razsodišče presodi, jih bomo začeli objavljati. Takoj v prvi številki pa začnemo z daljšo zgodovinsko povestjo iz časa, ko so se Slovenci pokristjanili. Naši stari znanci, gg. *Podgoričan, Finžgar, Trošt, Pavlina Pajkova* i. dr. so nam že izročili lepe daljše in krajše spise. Obljubili so nam pripovednih prispevkov gg. *dr. Fr. Detela, F. Ks. Meško, Fr. Kočan, Ivan Marin* i. dr.

Pesniški del obeta, da bo zanimiv in mi-kaven. Gg. *Anton Medved, Silvin Sardenko, E., Leo Levič, Zdenčan* i. dr. kakor tudi pridni naši pesniki *Ljudmila* in *Mira* so nas s pesniškim gradivom že dobro založili. Ker imamo jasna estetična načela, po katerih ločimo med dobrim in slabim pesništvom, se bomo tudi odslej držali onih nazorov, kateri so navdajali naše najboljše pesnike, ne da bi hoteli v obliki in idejah kratiti pesniškemu vzletu opravičene svobode. Saj želimo, da naše pesništvo dviguje in blaži slovenski narod! Veseli smo, da nas umevajo naši cenjeni pesniki in pesnice in upamo, da bomo marsikaterega še s platnic poklicali v list med častno družbo priznanih pesnikov.

Zgledi velikih mož so semena, ki oplodujejo narodov naraščaj, da izrastejo iz njega

vredni nasledniki. Zato bomo pa podajali letos zopet življenjepise. Doslej imamo v rokah že življenjepise raznih domačih in tujih mož. Thalnitscher, Smetana, Ivan Vajkard Turjaški, dr. Razlag, Glavinič, Suvorov, Coloma, Potopenko, Jurij Kastriota, dr. Muršec, Ivan Vazov, Verdi, Venclin, Ravnikar itd. poleg raznih domačih slovečih mož že čakajo v rokopisu objavljenja. Tudi našim domačim skladateljem in umetnikom bomo posvetili življenjepisne črtice in razprave.

Vsakdo, ki hoče gojiti pravo izobrazbo, mora poznati novejšo pridobitve znanosti. Zato bomo objavljali času primerne poljudne modroslovne razprave, a ne tako obširnih, kot doslej, in se bomo ozirali še posebej na socialni razvoj človeštva. Iz prirodoslovne vede bomo objavili najprej obširno, zanimivo in natančno ilustrirano razpravo o drobnogledu, kateri bo sledilo zrakoplovstvo.

Posebno pozornost bomo obračali domoznanskim razpravam. Ker mora vsak Slovenec poznati bližje svojo domovino in njeno zgodovino, zato smo poskrbeli, da bo zlasti ta del lepo ilustriran. Začeli bomo z lepo zgodovinsko-krajepisno razpravo o Gospe Sveti, kateri bodo sledili opisi Ogleja, Trsata, Istre, Kvarnerskih otokov, in starodavnega Ptuja. A tudi tujih krajev lepoto in zgodovino bomo kazali svojim ljubim bravcem. Pripravljen za tisk imamo Plovdiv, srbske kraje, zlasti pa pripravljamo prelep opis divnih italijanskih krajev. Tudi na ameriške Slovence se hočemo ozirati; o njih imamo pripravljenih že precej podob. Gledali bomo, da bodo taki opisi kar moči celotni. Posameznih slik pa imamo obilo iz raznih slovenskih pokrajin. Zlasti o ljubljanskem barju imamo že dogotovljen velik „cyclus“ podob, in isto nameravamo o Novem mestu z okolico.

Iz jezikoslovja bomo prinašali krajše razprave. V načelna jezikovna razmotrivanja se ne bomo mnogo spuščali, ker se bomo v prihodnjem letniku dosledno oklenili Levčevega pravopisa. Sicer v jezikoslovju priznavamo upravičenost raznih mnenj in mu nečemo ustavljati svobodnega razvoja, a vendar se nam zdi potrebno, da se oklenemo enega pravopisa, ker mora naš list biti enotno urejevan tudi v jezikoslovnem oziru.

Da bomo obračali posebno pozornost na domačo književnost, je umevno. Tudi iz drugih slovanskih narečij bomo donášali redna poročila, razširili si pa bomo svoje obzorje s tem, da se bomo ozirali tudi na druga svetovna slovstva. Narodnega blaga imamo obilo pripravljenega.

Ker je „Dom in Svet“ edini večji slovenski ilustrirani list, preskrbeli smo ga dobro s podobami. Zlasti bomo pazili na to, da bodo slike v zvezi z besedilom, in da bo tako vsaka številka sama zase nekaka majhna enota, ki se bo z drugimi vezala v lepo celoto. Nameravamo semtertja priložiti tudi kako glasbeno prilogo za petje in klavir.

Vse to pa moremo doseči le, ako so posamezne številke večje od dozdanjih. Na dveh polah ni mogoče razvrstiti tolike tvarine, ne da bi se preveč trgali spisi in krajšali oddelki. Zlasti pri podobah nam je ta tesnoba prostora jako nepriljučna, in skoro nemogoče nam je objaviti kak večji, zakrožen, bogatejšo ilustriran sestavek. Ker letos še oblike listu ne moremo povečati zaradi tehničnih ovir, sklenili smo, da bomo izdajali „Dom in Svet“ kot mesečnik. S tem list ne bo nazadoval, ampak se bo izpopolnil. Namesto dveh drobnih zvezčkov bodo dobili naročniki *prvega dne* vsakega meseca en lepo urejen in skrbno ilustriran zvezek z različno in izbrano vsebino. List bomo pa za zdaj izkušali povečati s tem, da bomo štirim mesečnim polam dajali večkrat priloge. Zato ostane cena listu ista, kakor doslej.

S temi novimi načrti stopa uredništvo ob koncu leta pred svoje drage sotrudnike in naročnike. Po dozdanji blagohotni naklonjenosti sodimo, da bomo med Slovenci našli dovolj duševne in gmotne podpore, da srečno izvedemo vse, kar smo si namenili. Saj delamo po zgledu rajnega gospoda urednika, katerega delovanje se je tako priljubilo vsem, ki imajo smisel in čuvstvo za pravi napredek našega slovstva. Na svidenje v novem letu!

#### Uredništvo „Dom in sveta“.

Dr. Mihael Opeka  
za leposlovje.

Dr. Evžen Lampe  
za znanstvo in slike.

Založnik in lastnik „Marjanišče“.

